

Onderwerp

Motie laaggeletterdheid (motie 4, statenvoorstel 2526954)

Kern mededeling:

Op 26 februari 2020 hebben Provinciale Staten bij de vaststelling van de ontwerp Cultuurnota 2021-2024 een motie aangenomen over een onderzoek naar de aanpak van laaggeletterdheid (motie 4, statenvoorstel 2526954). De Staten onderschrijven daarin het belang van een regionale aanpak van laaggeletterdheid. De Staten vragen het college ook te onderzoeken of het Drents of Gelders model kansrijk is voor de provincie Flevoland om laaggeletterdheid aan te pakken, hierbij de gemeentelijke taken te respecteren, en de bevindingen te rapporteren naar de Staten.

Zowel vanuit Krachtige Samenleving als vanuit cultuurbeleid wordt dit onderwerp onderschreven. Voor ondersteuning is binnen de provincie evenwel beperkte ruimte, zowel financieel als in capaciteit. Ondanks deze uitdagingen stelt het college een bescheiden, faciliterende rol voor op basis van een éénmalig budget van ca. 25.000 euro uit het budget voor cross-sectorale samenwerking van Krachtige Samenleving (2021 - 2022). Binnen cultuur is subsidiëring van innovatieve projecten uit het Innovatiefonds Bibliotheekfunctie een mogelijkheid. De inzet van de provincie zal zich richten op het versterken van het regionale netwerk, aansluitend bij de opgehaalde behoeften. Hierbij is de inzet van de provincie complementair aan de gemeenten, waar al veel gebeurt op het gebied van laaggeletterdheid.

Mededeling:

Context en organisatie laaggeletterdheid

Het percentage laaggeletterden in Flevoland is in 2016 geschat op ruim 16%, hoger dan het landelijk gemiddelde van 12%. Laaggeletterdheid heeft een negatieve invloed op gezondheid, zelfredzaamheid en participatie van inwoners. Om deze redenen is het onderwerp zowel onderdeel van het cultuurbeleid 2021-2024 als binnen de opgave Krachtige Samenleving.

Landelijk is er het actieprogramma Tel mee met Taal van ministeries BZK, OCW, SZW en VWS. De rol van Stichting Lezen en Schrijven daarbij wordt herzien. Op dit moment ontvangen gemeenten middelen via de Wet Educatie en Beroepsonderwijs, kortweg WEB-gelden, voor het bekostigen van activiteiten op het gebied van laaggeletterdheid. Vanaf 2020 krijgen gemeenten in de landelijke aanpak laaggeletterdheid een grotere regierol. Hiervoor ontvangen de 35 WEB-contactgemeenten vanaf 2020 extra middelen voor de regionale aanpak van laaggeletterdheid en de coördinatie hiervan. Bibliotheek Netwerk Flevoland (BNF) geeft aan dat aandacht voor en financiering van laaggeletterdheid door gemeenten ook steeds meer vanuit beleidsterreinen zoals participatie, armoede, en gezondheid komt. Bibliotheken spelen een centrale rol in de aanpak ervan.

Ontwikkelingen Flevoland

BNF en WEB-contactgemeente Almere geven aan dat laaggeletterdheid voorbij gemeentegrenzen gaat en vergelijkbare uitdagingen spelen bij de verschillende gemeenten. Het vormen van een sterker regionaal netwerk zien zij dan ook als gezamenlijk aandachtspunt voor de komende tijd.

Registratienummer

2596494

Datum

12 mei 2020

Afdeling/Bureau

SENB

Openbaarheid

Openbaar

Portefeuillehouder

Fackeldey, J.A. en Rijsberman, M.A.

Lijst Ingekomen stukken

Provinciale Staten

Gemeente Almere is als WEB-contactgemeente verantwoordelijk voor de coördinatie van een regionaal programma; dit jaar komt daar ook een rol in monitoring en borging van kwaliteit bij. Hiervoor nemen zij initiatief richting de andere Flevolandse gemeenten, met uitzondering van Zeewolde. Deze gemeente maakt namelijk deel uit van de arbeidsmarktregio Stedendriehoek en Noordwest Veluwe. Dit regionale programma is nog in de opstartfase.

Bibliotheken ervaren dat gemeenten het belang zien van de aanpak van laaggeletterdheid, maar middelen hiervoor niet vanzelfsprekend zijn. Dit is te verklaren vanuit bezuinigingen als gevolg van tekorten in het sociaal domein bij veel gemeenten. De bibliotheken hebben recent een tweejarige AMIF subsidie¹ ontvangen, die gebruikt zal worden om geleerde lessen te delen tussen bibliotheken in verschillende gemeenten. Daarbij zal ook specifiek de succesvolle aanpak in Lelystad worden meegenomen. FlevoMeer Bibliotheek Lelystad loopt volgens BNF namelijk voorop in een persoonlijke en positieve aanpak en het werken met lokale partners.

Daarnaast werken gemeenten en provincie samen in het onderzoeksprogramma van de Werkplaats Sociaal Domein, gecoördineerd vanuit het lectoraat 'Klantenperspectief in Ondersteuning en Zorg' van hogeschool Windesheim. Vanuit Windesheim en aangesloten organisaties (o.a. UWV, zorgorganisaties, gemeenten en welzijnsorganisaties) wordt gewerkt aan het projectvoorstel 'Nu begrijp ik je!', gericht op het verbeteren van de mondelinge en schriftelijke communicatievaardigheden van HBO-professionals via de methode 'Taal voor allemaal'. Op deze manier bereiken deze professionals ook mensen met een lage taalvaardigheid.

Bescheiden ondersteuning op regionale aanpak

Samengevat is uit de eigen inventarisatie gebleken dat er al veel projecten lopen als het gaat om laaggeletterdheid in Flevoland. Huidige ondersteuning op het gebied van laaggeletterdheid loopt via de subsidiëring van het BNF. BNF heeft behoefte aan versterking van het regionale netwerk aangegeven en ziet veel meerwaarde van het ontwikkelen van een gezamenlijke aanpak. Vanuit Cultuurbeleid 2021-2024 en het programma Krachtige Samenleving kiezen we voor een intensivering van de huidige inzet op laaggeletterdheid op regionaal niveau. Daarbij is de inzet van de provincie complementair aan de gemeenten en respecteren we de recent uitgebreide rol en verantwoordelijkheid van WEB-contactgemeente Almere. Ook werken we samen met partijen als BNF en Windesheim die inhoudelijke expertise hebben op dit terrein.

De inzet van de provincie zal zich richten op het versterken van het regionale netwerk. Deelname aan het opstellen van een Regioplan met daarin regionale prioriteiten en monitoring kan hier onderdeel van zijn. Daarbij nemen we de aanpak van het Drents of Gelders model niet over, omdat we de landelijke ontwikkelingen en regionale behoeften leidend willen laten zijn. Daarnaast beschikt de provincie Flevoland over minder middelen en capaciteit. Uiteraard bekijken we welke onderdelen uit het Drents of Gelders model bruikbaar zijn voor Flevoland, en nemen we ervaringen en aanbevelingen ter harte.

Vanuit het programmabudget voor cross-sectorale samenwerking zijn beperkte middelen beschikbaar. In de nog te accorderen begroting van Krachtige Samenleving is er voor deze collegeperiode 100.000 euro gereserveerd voor cross-sectorale samenwerking, waarvan we zo'n 25.000 euro willen inzetten voor laaggeletterdheid. Het gaat om een éénmalige bijdrage uit incidentele middelen. Binnen het beleidsveld Cultuur - pijler Bibliotheken - biedt het huidige Innovatiefonds Bibliotheekfunctie mogelijkheden voor subsidiëring van innovatieve projecten op het gebied van laaggeletterdheid.

De inzet vanuit de provincie wordt verwerkt in het statenvoorstel Krachtige Samenleving (edocs nr. 2601706) en wordt meegenomen in de uitwerking van het cultuurbeleid 2021-2024.

Bijlagen

¹ Asiel, Migratie en Integratiefonds.

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de WOB (ja/nee aangeven)
Inventarisatie aanpak laaggeletterdheid in Flevoland	2599638	Ja

Ter inzage in de leeskamer

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de WOB (ja/nee aangeven)

Bijlage bij mededeling 'Reactie op motie laaggeletterdheid' (edocs 2596494)

Deze bijlage bevat informatie over:

- Context van laaggeletterdheid in Flevoland
- Lopende projecten/programma's
 - Landelijk
 - Provinciaal
 - Flevoland
 - Gelderland
 - Drenthe
 - Andere provincies
 - Gemeenten
 - Algemene financiering
 - Almere
 - Dronten
 - Lelystad
 - Noordoostpolder
 - Urk
 - Zeewolde
- Aanvullingen uit gesprek met Bibliotheeknetwerk Flevoland ([REDACTED])
- Aanvullingen uit gesprek met WEB-contactgemeente Almere ([REDACTED])
- Aanvullingen uit gesprek met gemeente Lelystad ([REDACTED])

Context

Het percentage laaggeletterden in Flevoland is in 2016 geschat op ruim 16% (Regionale Gezondheidsinformatie, 2016 en Stichting Lezen en Schrijven: Rapport Spreiding van geletterdheid in Nederland, 2016). Het percentage laaggeletterdheid is hoog ten opzichte van het landelijk gemiddelde (12%) en andere provincies. *Laaggeletterdheid vraagt in Flevoland veel aandacht, vanwege de negatieve invloed op de zelfredzaamheid, gezondheid en participatie van inwoners.*

Bron: GGD Flevoland. <https://www.eengezonderflevoland.nl/lichamelijke-gezondheid/gezondheidsvaardigheden/>

In Nederland hebben 2,5 miljoen mensen van 16 jaar en ouder moeite met lezen, schrijven en/of rekenen. Vaak hebben zij ook moeite met digitale vaardigheden. Dat staat gelijk aan 18%, dus ongeveer 1 op de 6 mensen in Nederland. Daarvan hebben bijna 1,8 miljoen mensen tussen de 16 en 65 jaar moeite met taal en/of rekenen. *Meer dan de helft van deze groep is autochtoon.*

Bron: Stichting Lezen en Schrijven. <https://www.lezenenschrijven.nl/over-laaggeletterdheid/>

Lopende projecten/programma's

Landelijk

- [Tel mee met Taal](#): actieprogramma van de ministeries van BZK, OCW, SZW en VWS en diverse partners. Taal voor het Leven hoort ook bij Tel mee met Taal.
- De minister van OCW heeft een [leesoffensief](#) aangekondigd, op advies van de Raad voor Cultuur en Onderwijsraad. Het leesoffensief moet de verslechterende leesvaardigheid van jongeren aanpakken.
- Aanpak van laaggeletterdheid wordt hoogstwaarschijnlijk ook een van de maatschappelijke opgaven en focuspunten in het convenant dat op verzoek van de minister van OCW wordt opgesteld tussen de stelselpartners die gezamenlijk uitvoering geven aan de WSOB (Wet

Stelsel Openbare Bibliotheken). De Koninklijke Bibliotheek trekt dit proces en de IPO-werkgroep bibliotheken (waar Flevoland aan deelneemt) is daarbij betrokken.

- Stichting lezen en schrijven (selectie van projecten)
 - Project [Taal voor het Leven](#): organiseren van scholing samen met honderden gemeenten, (zorg)instellingen, bedrijven, docenten en vrijwilligers en vele anderen
 - Project [Taal maakt Gezonder](#): materialen voor eerstelijnszorg en ziekenhuizen
 - Alliantie [Gezondheid en geletterdheid](#): onderdeel van Alles is Gezondheid, agenderen, signaleren en doorverwijzen naar Taalhuis
 - Project [Lezen ≠begrijpen](#): Laaggeletterdheid in kaart brengen bij gerechtsdeurwaarders en schuldhulpverleningsinstanties
 - Toolkit [Empowerment](#): voor gemeenten en maatschappelijke organisaties die zich richten op laaggeletterden
 - Diverse lesmaterialen en instrumenten beschikbaar.

Provinciaal

Flevoland:

Cultuurnota 2021-2024

- Het cultuurbeleid heeft raakvlakken met de opgave Krachtige Samenleving van de provincie, die onder andere gericht is op positieve gezondheid.
- Bibliotheken hebben een belangrijke rol bij het voorkomen en bestrijden van laaggeletterdheid. Opvoeders en kinderen worden bijvoorbeeld ondersteund bij het vergroten van hun burgerschaps- en basisvaardigheden. Hierbij werken de VoorleesExpress en het Huis voor Taal in Lelystad en het Digitaalhuis in Almere samen. Vrijwilligers lezen kinderen thuis voor en stimuleren hun opvoeders om hun taalvaardigheid te vergroten en met de leerkracht op de basisschool in gesprek te gaan.
- De groep laaggeletterden is heel divers, net als de thematiek die speelt. Bovendien werken netwerkpartners over gemeentegrenzen heen. Provinciale samenwerking helpt partijen de kwaliteit, de samenhang en de reikwijdte van de aanpak te versterken. Een stevig provinciaal netwerk versterkt lokale initiatieven en maakt het mogelijk om provinciale uitdagingen, zoals op het gebied van leren en werken, gezamenlijk aan te pakken.

Prioriteiten Bibliotheken 2021-2024

- Na evaluatie van het Innovatiefonds Bibliotheekfunctie passen we waar nodig het instrumentarium aan.
- Vanuit de Samenwerkende Provinciale Ondersteuningsinstellingen (SPN) vindt in deze beleidsperiode certificering plaats met betrekking tot de wettelijke taken. Op basis daarvan en op basis van de landelijke evaluatie van de WSOB (ook innovatie) herijken we de opdracht voor de organisatie van deze wettelijke taken.
- Onderdeel van de opdracht voor BNF is versterking van het provinciale netwerk om laaggeletterdheid te bestrijden.

Bibliotheken

- In Flevoland bestaat het bibliotheekstelsel uit 2 organisaties: de nieuwebibliotheek (Almere) en de FlevoMeerbibliotheek (andere gemeenten). Deze basisbibliotheken werken samen onder de naam Bibliotheeknetwerk Flevoland (BNF). Provincie Flevoland financiert deze samenwerking voor de wettelijke taken in het kader van distributie en netwerken. Alleen het BNF kan aanspraak maken op subsidie van provincie Flevoland voor uitvoering van deze taken.

Innovatiefonds Bibliotheekfunctie

- Daarnaast heeft de provincie een innovatiefonds om de maatschappelijke relevantie van de bibliotheek te versterken. Een deel van het fonds is bestemd voor de bibliotheken om zelf vernieuwing in hun dienstverlening door te voeren. Het andere deel is bedoeld voor projecten van andere partijen. Dit zijn maatschappelijke organisaties, verenigingen en ondernemers die kansen zien in innovatieve vormen van samenwerking met de bibliotheek.

Werkplaats Sociaal Domein

- Er is vanuit de provincie betrokkenheid bij de Werkplaats Sociaal Domein van hogeschool Windesheim. Hierin werken vanuit Windesheim de drie lectoraten Klantenperspectief in ondersteuning en zorg, Nieuwe Arbeidsverhoudingen en Leiderschap in onderwijs en opvoeding samen. Ook Hogeschool Saxion en Hogeschool Zuyd zijn aangesloten.
- Er wordt gewerkt aan het projectvoorstel 'Nu begrijp ik je!', gericht op het verbeteren van de mondelinge en schriftelijke communicatievaardigheden van HBO-opgeleide professionals via de methode 'Taal voor allemaal' van Windesheim.
- In de context van overheidscommunicatie, armoede en schuldenbeleid en van zorg gaan hogescholen Zuyd, Saxion en Windesheim in drie regio's op zoek naar antwoorden op vragen als: 'Waar moeten taalboodschappen in de diverse domeinen aan voldoen om door zo veel

mogelijk mensen begrepen én geaccepteerd te worden? ‘Welke randvoorwaarden zijn er nodig om HBO-professionals inclusief te kunnen laten communiceren’ - zodat hun taalgebruik inderdaad geschikt voor allemaal is?

- In de Flevolandse context wordt hierin samengewerkt met gemeenten, UWV, zorgorganisaties als MEE, Stichting Abri (LVB), Mind (GGZ-panel), Stichting Lezen en schrijven in Lelystad (Project Taal in Huis), Humanitas (Maatjesprojecten), de Schoor, VMCA, Prago, InteraktContour en De Bibliotheek.
- De provincie heeft hierin ook aandacht gevraagd voor taal als belangrijke sleutel bij gezondheidsvaardigheden. Voorbeelden hiervan zijn kennis opdoen over gezondheid via taal en het uitdrukken van gezondheidsklachten in begrijpelijke taal.

Gelderland:

- De [Gelderlandse aanpak](#) bestaat uit vier pijlers:
 1. Gelders kennisplatform Laaggeletterdheid
 2. Een provincie-brede campagne
 3. Gelderse projecten geletterdheid met bibliotheken
 4. Het monitoren van de output en impact van drie pijlers
- Op de website van [Gelderland Geletterd](#) worden nieuwsberichten en kennis gedeeld, projecten beschikbaar gesteld en campagne gevoerd.
- Aanvullingen van partner Rijnbrink (), beschikbaar gesteld door () (uit telefoongesprek 6 mrt 2020)
 - 2020 is het laatste jaar in een looptijd van 4 jaar. Men verwacht een doorstart.
 - Pijler 1 - kennisplatform: Uitvoering door Rijnbrink, voor 600 uur per jaar. Focus ligt op samenwerking, procesvaardigheden, uitwisselen en het vergroten van projecten, niet op de inhoud. Er zijn inspiratiesessies en uitwisselingsbijeenkomsten, een keer per jaar een grote conferentie voor politiek (draagvlak, financiering, positionering).
 - Bijeenkomsten worden goed gewaardeerd.
 - Financiering uit innovatiegelden die om verschillende redenen niet zijn uitgegeven.
 - Moeizame start door onduidelijke taakverdeling en wantrouwen tussen partijen.
 - Pijler 2 - Provinciale campagne
 - O.b.v. aanpak ‘Maak een Punt’ je hebt recht op lezen en schrijven. Opbrengsten zijn zeer lastig op te halen, niet altijd helder waar mensen naar toe kunnen n.a.v. een media-uiting. Provincie wil graag digitale campagne, maar dit sluit niet goed aan op de doelgroep.
 - Pijler 3 - Lokale projecten met bibliotheken
 - Grote diversiteit, zowel preventie als curatie. Rijnbrink heeft hierin geen rol.
 - Terugkijkend zou het beter zijn geweest meer te focussen, minder projecten en die beter uitvoeren.
 - Pijler 4 - Monitoring
 - In samenwerking met Universiteit van Maastricht (). Focus op impact, minder op aantallen. De provincie vraagt wel om aantallen, maar veel genomen stappen zijn niet te vertalen naar cijfers. Advies aan Flevoland om verwachtingen goed af te stemmen en doelen voor korte en lange termijn helder te maken.
 - Monitoring kost de lokale projectleiders veel tijd, in verhouding met inzet en budget voor uitvoering niet altijd in balans. Landelijke ontwikkelingen op monitoring maakt dat er soms op meerdere manieren gemonitord moet worden.
 - Algemene opmerkingen
 - Er zijn veel werkgroepen opgezet. Daardoor wordt het overzicht lastiger te bewaken en is er versnippering.

- Besteed aandacht aan verwachtingsmanagement rondom resultaten en verantwoording (zie pijler 4).

Drenthe

- De provincie Drenthe laat onderzoek doen naar de [Drentse aanpak](#) van laaggeletterdheid. Het onderzoek duurt in eerste instantie twee jaar en bestaat uit de volgende fasen:
 - De eerste fase is een nulmeting. Er wordt gekeken welke projecten er al zijn, en wat het bereik daarvan is. Er wordt een monitor ontwikkeld over laaggeletterdheid die jaarlijks of tweejaarlijks wordt herhaald.
 - In de tweede fase vindt impactonderzoek plaats waarbij wordt gekeken wat laaggeletterden in de dagelijkse praktijk hebben aan de verschillende projecten.
 - In de derde fase wordt uitgezocht wat de succes- en faalfactoren zijn van taalprojecten.
- Om elkaar beter te vinden en kennis te delen, gebruikt het Bondgenootschap voor een geletterd Drenthe een digitaal kennisplatform [Naar een geletterd Drenthe](#), onderdeel van Trendbureau Drenthe.
- Aanvullingen van Trendbureau Drenthe (██████████), beschikbaar gesteld door ██████████ (uit telefoongesprek 10 mrt 2020)
 - Voor de start van het onderzoek was er al een georganiseerd netwerk van partners: Het bondgenootschap. Daarvoor is 1 partner regiehouder (gefaciliteerd door de provincie).
 - Start eind 2018 met een effectmeting (fase 1) onder betrokken organisaties (met basisvaardigheden aanbod - de bondgenoten): hoe werven zij, wie bereiken zij, welk aanbod bieden zij.
 - Vervolgens is er onder ruim 100 deelnemers van het aanbod basisvaardigheden een impactmeting gedaan: wat heeft deze deelname hen gedaan.
 - Met de informatie van deze data zijn er in najaar 2019 werksessies georganiseerd op gemeentelijk niveau. Doel: op basis van data de eigen inzet evalueren en bijstellen. Bij deze werksessies schuiven gemeenten en uitvoerders aan.
 - Opgehaald: gemeenten en instanties kunnen zich specifiek richten op NT1 en de werving kan ook een stuk gericht op specifieke doelgroepen.
 - Najaar 2020 weer een nieuwe ronde impactmeting en werksessies.
 - Provincie Drenthe financiert het onderzoek en een aantal uren per week coördinatie/begeleiding.
 - Er worden ervaringsdeskundigen opgeleid die aanschuiven bij o.a. de werksessies. Hierdoor wordt de behoefte en realiteit van de te bereiken mensen heel helder.
 - Wat werkt goed:
 - Data gedreven werken. Het onderzoek motiveert om met elkaar aan de slag te gaan.
 - Bondgenootschap. Bestaat nu uit 150 partners die een convenant hebben ondertekend. Er is regelmatig een bondgenotencafé waar nieuwe partners een podium krijgen.
 - De begeleidingsuren (coördinatie) worden ook ingezet om op de verschillende beleidsniveaus eenduidigheid te krijgen. Denk aan arbeidsmarktregioplan, gemeentelijke inzet en provinciale scope.
 - Ervaringsdeskundigen maken regelmatig korte metten met leuke ideeën die in de praktijk geen aansluiting vinden op de belevingswereld van de laaggeletterde NT1-er.

Andere provincies

Informatie toegezonden door ██████████ voorheen werkzaam bij FlevoMeer Bibliotheek, nu bij de Koninklijke Bibliotheek en lid Klankbordgroep Cultuurnota 2021-2024

- [Overijssel](#): De provincie is van oudsher actief betrokken bij bibliotheken. Het programma '(Digi)Taal Werkt' verbindt partners en bevat projecten voor allerlei doelgroepen en

onderwerpen. De provincie maakt o.a. een theatertour Letter voor Letter mogelijk, die laaggeletterdheid bespreekbaar maakt.

- [Limburg](#): De aanpak laaggeletterdheid staat genoemd in het collegeprogramma en de bibliotheken zijn bij de projecten betrokken (H4 sociale agenda). *'De inzet is op dit moment versnipperd. Wij willen toe naar één provinciaal convenant laaggeletterdheid met bijzondere aandacht voor de taalontwikkeling van het (jonge) kind én het inlopen van achterstanden bij volwassenen.'*
- Zuid-Holland: De Zuid-Hollandse Bibliotheken en de provinciale ondersteuningsinstelling Probiblio krijgen ook, niet nader bekende ondersteuning vanuit de provincie. Er is een gezamenlijk [congres](#) geweest in het najaar van 2019.
- Noord-Holland: Heeft recent voor het landelijke programma Digitale inclusie [extra gelden](#) voor de Noord-Hollandse Bibliotheken beschikbaar gesteld. Extra dienstverlening Noord-Holland: door een subsidie-impuls vanuit de provincie kan Probiblio bibliotheken in Noord-Holland extra ondersteuning aanbieden. Denk aan meer en bredere adviesgesprekken (beleid, strategie, marketing, personeels- en vrijwilligersbeleid); kosteloze bijeenkomsten rondom het werken met G!ds, het opstellen van een sociale kaart, de marketing rondom de Informatiepunten en het samenwerken met partners.

Flevolandse gemeenten

Algemene financiering

Vanaf 2020 komt in de landelijke aanpak laaggeletterdheid een [grotere regierol](#) voor gemeenten. Zie afspraken tussen ministerie van OCW, VWS, SW en BZK en VNG in 'Bestuurlijke afspraken Laaggeletterdheid: Samen aan de slag voor een vaardig Nederland 2020 tot en met 2024.

- Via de [WEB-uitkering](#) (Wet Educatie en Beroepsonderwijs) ontvangen gemeenten educatiegelden. Verdeling 2020:

Almere	989.330
Dronten	105.995
Lelystad	328.737
Noordoostpolder	133.901
Urk	39.396
<i>Zeewolde¹</i>	<i>52.535</i>

- In aanvulling op de WEB-middelen, ontvangen de 35 WEB-contactgemeenten vanaf 2020 extra middelen voor de regionale aanpak van laaggeletterdheid en de coördinatie hiervan. Decentralisatie-uitkering aanpak laaggeletterdheid ([septembercirculaire gemeentefonds 2019](#)).

Almere	126.188
Dronten	2.546
Lelystad	8.509
Noordoostpolder	3.027
Urk	1.000
<i>Zeewolde²</i>	<i>1.089</i>

Lopende activiteiten per gemeente:

- [Almere](#)
 - [HUMANITAS](#): Taalent, taalondersteuning
 - [De nieuwe bibliotheek](#): taalloopspreekuur (DigiTaalhuis) ma-vr 2 uur per dag
 - [De Schoor](#): oefenen met lezen, schrijven en spreken
 - [VMCA](#): project Taal in Huis. Dit is een project voor alle Almeerders die moeite hebben met lezen en schrijven en niet naar school kunnen (door lichamelijke of fysieke problemen, onregelmatige werktijden, mantelzorgtaken of schaamte).
 - [Het Gilde Almere/Samenspraak](#): de cursus samenspraak voor anderstaligen.
 - Het ROC van Flevoland, Stichting Prago en IVIO bieden ook (betaalde) taalcurssussen
- **Dronten**
 - Minder laaggeletterdheid is een van de resultaatgebieden uit het [Themaplan Participatie](#). Daar staan activiteiten en doelen benoemd. Voor 2019-2022 is er per jaar 52k budget beschikbaar. De gemeente neemt de verantwoordelijkheid om educatiemogelijkheden te bieden aan inwoners.
 - [Huis voor Taal Dronten](#): taalondersteuning voor laaggeletterden in FlevoMeer Bibliotheek in Dronten, Biddinghuizen en Swifterbant
- **Lelystad**

¹ Zeewolde is deel van arbeidsmarktregio Stedendriehoek en Noordwest Veluwe, niet van arbeidsmarktregio Flevoland

- In de nota [Armoedebelid en schuldhulpverlening](#) 2019-2020 wordt aandacht besteed aan een aanpak laaggeletterdheid. Er is een overleg laaggeletterdheid. Specifieke aandacht voor:
 - Leesbaarheid uitgaande stukken vanuit de gemeente
 - Vindplaatsen van laaggeletterdheid
- [Huis voor Taal](#) Lelystad: taalondersteuning voor laaggeletterden in FlevoMeer bibliotheek
- Noordoostpolder
 - De gemeente heeft een [taalmakelaar](#) die op zoek is naar mensen die hulp kunnen gebruiken met Nederlands en ze koppelt met de juiste taalaanbieder.
 - [Huis voor Taal](#) Noordoostpolder: taalondersteuning voor laaggeletterden in FlevoMeer bibliotheek in Emmeloord. De Alliantie van Meedoen is ondertekend door samenwerkende partners.
- Urk
 - De gemeente subsidieert [Taal- en Rekenlessen](#) van ROC Friese Poort op Urk.
 - [Huis voor Taal](#) Urk: taalondersteuning voor laaggeletterden in FlevoMeer bibliotheek op Urk, i.s.m. Caritas Urk.
- Zeewolde
 - FlevoMeer Bibliotheek Zeewolde
 - Laaggeletterdheid wordt erkend als een thema dat belangrijk is voor [Bestaanszekerheid & Inkomensondersteuning](#) (nota). De gemeente moet daar in haar informatievoorziening rekening mee houden.
 - Pilot [reanimatiecursus](#) voor anderstaligen, laagopgeleiden en laaggeletterden (eerste in Nederland).
 - [Huis voor Taal](#) Zeewolde: taalondersteuning voor laaggeletterden in FlevoMeer bibliotheek in Zeewolde.

Aanvulling Bibliotheeknetwerk Flevoland

██████████ - Coördinator en servicemanager Stichting Bibliotheeknetwerk Flevoland
(telefonisch gesproken 20-2-2020)

Aanpak laaggeletterdheid

Laaggeletterdheid/een leven lang leren wordt alleen lokaal invulling aan gegeven. Taalhuizen zijn de belangrijkste component in aanpak laaggeletterdheid, vooral bij FlevoMeer bibliotheken een brede uitvoering. Naast taalvaardigheden hebben de bibliotheken ook DigiSterker voor digitale vaardigheden (brede vraag media gebruik en omgaan met informatie). Rekenaanbod wordt meestal door ROC's opgepakt. Daar is minder vraag naar.

In Almere is de situatie anders: aanpak laaggeletterdheid door meerdere partijen die onafhankelijk opereren. Bibliotheek een kleinere meer uitvoerende rol, door het faciliteren van een aantal diensten. De Nieuwe Bibliotheek bezig met een Taalakkoord, ook met nieuwe partners. Rol van bibliotheek is daar niet van coördinator.

Door gemeente gefinancierd, vooral WEB-gelden. Steeds meer uit andere potjes. Sluit ook beter aan bij de opdracht, omdat het raakt aan gezondheid en participatie bijvoorbeeld. Bij de Provincie is de financiering aan de bibliotheken vanuit Cultuur, maar de opdracht ligt (ook) bij Krachtige Samenleving.

Het is erg lobbyen bij gemeenten om er aandacht voor te krijgen, wat er nu wel steeds meer komt. Meer zicht op dat het breder ingezet moet worden. Taalhuizen kunnen nu ook beter bewijzen wat ze opleveren. Elke gemeente heeft hier nu wel vizier op en probeert te financieren. Wel moet dit jaarlijks opnieuw aangevraagd worden, waardoor het niet mogelijk om meerjarig te gaan bouwen.

FlevoMeer Bibliotheken hebben een Europese aanbesteding AMIF toegekend gekregen. Het gaat om een tweejarige financiering voor NT2 doelgroep.

Stichting Lezen en Schrijven is een betrokken partij maar werkt niet altijd versterkend. Met een andere opdracht wordt de stichting nu anders ingericht.

Rol voor de provincie

Laaggeletterdheid gaat voorbij de lokale grenzen. Provinciaal netwerk aandachtspunt voor komende jaren. Netwerk steviger maken op regionaal niveau en met alle bibliotheken op een lijn komen. Het netwerk is nu een gebrek.

FlevoMeer heeft een eigen visie, missie, werkwijze die uitgaat van een positieve en persoonlijke benadering, samen met lokale partners. Verschilt wel per gemeente; Lelystad loopt voorop. AMIF ook bedoeld om goede voorbeelden neer te zetten voor anderen, beschikbaar voor provinciaal niveau. Loskomen van het lokale is nog wel een uitdaging. Bovenlokale opgaven aanpakken is het punt. Bijvoorbeeld als je als inwoner werkt in een andere gemeente. Expertise goed gebruiken en uitwisselen. Die rol in de ondersteuning is nodig. Er moet ook een arbeidsmarkt regioplan komen. Daar wil je als bibliotheken een provinciale stem in hebben.

Aanvulling Contactgemeente Almere

■■■■■ - Beleidsadviseur Onderwijs (*telefonisch gesproken 24-2-2020*)

Almere is de WEB-contactgemeente voor de arbeidsmarktregio. Vanuit deze rol ontvangen zij WEB-gelden en een decentralisatie-uitkering. Een deel hiervan is gezamenlijk aanbesteed voor diploma gericht onderwijs (ROC's). Daarnaast wordt een deel naar de gemeenten doorgegeven, waarvan gemeenten een lokaal aanbod voorzien (alleen Zeewolde valt onder een andere arbeidsmarktregio). Dit lokale aanbod is meer op welzijn gericht. Een groot deel hiervan is voor NT2. De NT1 doelgroep (autochtone Nederlanders) is lastiger te signaleren en te motiveren om gebruik te maken van cursussen of andere diensten.

Als contactgemeente is Almere verantwoordelijk voor de verantwoording van het bestede budget. Andere gemeenten leveren daarvoor verantwoording aan bij Almere, Almere vervolgens bij het Rijk. Daarnaast is Almere verantwoordelijk voor een regionaal plan vanuit WEB-verplichtingen. *Tel mee met Taal* is nu nog in opstartfase (zie Landelijk) en stelt naast een regionaal plan ook regionale monitoring en toezicht op kwaliteit verplicht aan Almere. Op dit moment neemt Almere initiatief om tot een regionaal programma te komen, waarvoor de eerste bijeenkomst is geweest. Dit gaat onder andere over gezamenlijke werving, communicatie, monitoring en kwaliteitsnormen.

De provincie heeft nu alleen een rol via de financiële bijdrage aan bibliotheken (Innovatiefonds Bibliotheekfunctie, zie Provinciaal). Mogelijk zou Krachtige Samenleving ook een plek kunnen krijgen in het regionale programma.

Binnen de gemeente Almere valt laaggeletterdheid onder volwasseneducatie, binnen de portefeuille Onderwijs van wethouder Roelie Bosch. De gemeente heeft naast de WEB-gelden een bedrag in de programmabegroting, dat binnen de gemeente vrijer besteedbaar is in vergelijking met de WEB-gelden.

Aanvulling gemeente Lelystad

■■■■■ - beleidsmedewerker WMO en armoede, o.a. preventief armoedebeleid (*telefonisch gesproken 19-3-2020*)

In Lelystad is de formele lijn via ROC, opleidingen/cursussen met een diploma bij afronding. Informeel lopen de projecten via Huis voor Taal.

Er wordt nu ingezet op camouflageactiviteiten: onderwerpen anders dan laaggeletterdheid waarbij je toch werkt aan het tegengaan ervan. Vanuit de huisartsen en St. Jansdal zijn er verzoeken gekomen om meer te doen tegen laaggeletterdheid. De gemeente heeft een extra opdracht gegeven aan Huis voor Taal en ROC om gezamenlijk extra op NT1 doelgroep in te zetten.

Regionaal wordt er gewerkt aan een Regioplan, waarbij Almere als contactgemeente coördineert. Nu nog in de opstartfase. Het gaat o.a. over meer uniform monitoren en het identificeren van de prioriteiten voor de regio. Hierbij zou het gewenst zijn om vroegtijdig samen te kijken waar de provincie een rol kan spelen. Er zijn weinig middelen beschikbaar, want de extra middelen vallen weg tegen de besparingen in WEB-gelden en stichting Lezen en Schrijven.

■■■■■ geeft de oproep mee dat het in haar visie erg belangrijk is dat de uitvoering daadwerkelijk effecten merkt van nieuwe investeringen. Het zou zonde zijn als er alleen meer structuur, coördinatie en onderzoek wordt opgezet en de uitvoering weinig verandert. Landelijk lopen er ook diverse onderzoeken om verschillende doelgroepen in kaart te brengen (Divosa en Stichting Lezen en Schrijven). Het is dus ook zaak hier niet te veel in te overlappen.